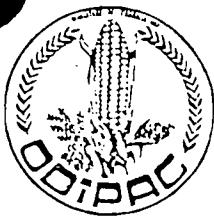

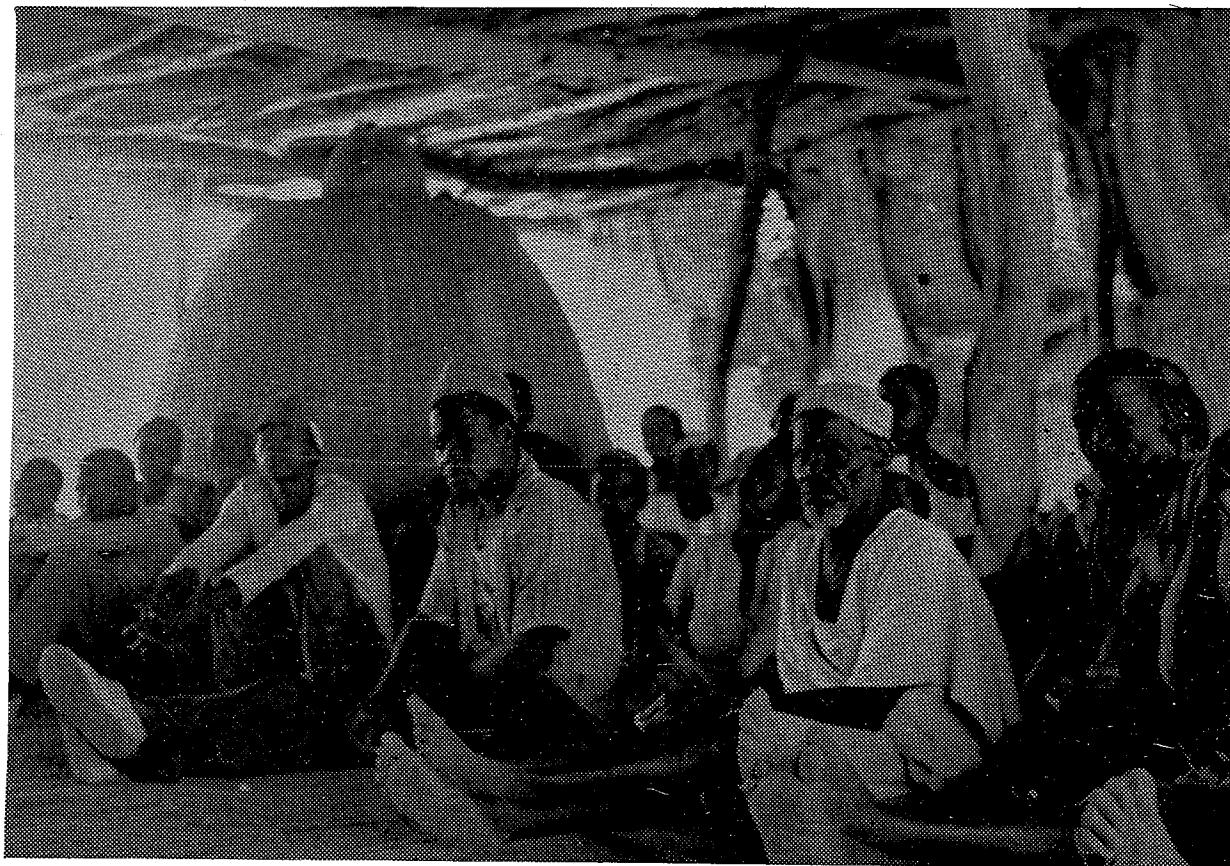
jèkabaara

"ni jèkafo ye daamu ye,
jèkabaara nyogòn daamu tè."

nimòrò 9 - san 1986n sètanburu kalo - a sòngò : dònòmè 20

Min bè sòrò nimòrò in kònò, o filè nin ye :

nyè 2	Bèe ka kalan, k'i bolo da yòrò dòn sèbèn na
nyè 3	Tiga sènè baarada kunnafoni : jèkabaara bè ka sinsi
nyè 4	Kòori sènè baarada kunnafoni : dugu yiriwa tòn ka baaraw
sètanburu kalo la
nyè 5	Cikè dònniya : bin lamara cogo ka kè bagan balo ye
nyè 6 ani 7	Duguw kumakan : kalan dò kèra Ntòsòni
nyè 8	Tulon tè sèbè sa : - baro dumannin
- kuma kòròma

Bèe ka kalan, k'i bolo da yòrò dòn sèbèn na

An bèe b'a dòn ko sètanburu kalo tile 8 ye balikukalan ka donba ye dinyè fan tan ni naani bèe kònò. O donba sigira sen kan, nyinan y'a san 21 ye. O kèra walasa hadamadenw k'a bila u hakili la sanga ni waati bèe ko kalanbaliya ye bana jugu ye, min ka kan ka kèle ni barika ye fo k'a silatunun.

O de kanma, san o san, sètanburu kalo tile 8 mana se Mali kònò, an bè nyògòn hakili jigin kalanbaliya kèleli la. An bè hakilijakabò kè baara kelenw kan, k'an hakili falen falen baara kétaw kan.

Baara minnu kéra

Kabini Mali y'a ka yèremahòrònya ta, nyinan y'a san 26 ye, a y'i nyèsin kalanbaliya kèleli ma, walasa Malidenw bée ka se sèbènni na ani sèbèn kalanni na. O waati y'a sòrò, mògò kémè o kémè kan, mògò bikònòntòn tun ye kalanbali ye. Kalan ko minisiri so nyémögòw ye fèerè caman waleya kalanbaliya kèleli kanma.

Denmisènnin kunda, u ye yèlèmaba caman don lakòli ko la, walasa denmisènnin caman bée se ka kalan sòrò joona. Bi, lakòli jènsènna ka se Mali dugu misènnin caman na. Denmisènnin kémè o kémè kan, denmisènnin mugan nyògòn donna lakòli la.

Baliku kunda, baarada dò sigira k'a nyèsin balikuw kalanni ma. O baarada in y'i wasa don kosèbè balikukalan yiriwali n'a sinsini ma Mali kònò.

O baara kònò na, baarada in ye baliku-kalan siri balikuw ka baara dònnyia la, cogo min balikuw bée se ka sèbènni nafa ye joona, ka sèbènni kanu ani k'a dòn ko sèbènni jòyòrò ka bon dònnyia marali la; u ka se k'a dòn ko sèbèn dònnyia de ye kalanbaliya jòsen ye.

Baarada in y'i nyèsin an ka kanw sèbènni yiriwali ma. Bi, kan tan de sèbènni don Mali kònò, balikukalan bée se ka kè minnu na teliya la.

Baarada in ni sènèkè baaradaw jèra ka balikukalan sinsi an ka cikè dugu la. Bi, balikukalan nafa yera o dugu caman na, a kèra u ka baarakè minèn dò ye. U caman y'u yèrè labèn ka kè dugu yiriwa tòn ye u magonyè kow nyènabòli kanma.

Kunnafoni sèbènw dilanna an ka kanw na ka nyèsin an ka cikè dugu mògò kalannenw ma.

O b'a jira ko dò kèra kalanbaliya kèleli la. Nka min tora, o de ka ca ni baara kelen ye. Bawo, hali bi, mògò kémè o kémè kan, mògò 85 nyògòn bée kalanbaliya dibi la. Wa san o san, hakè min bée fara mògò kalanbali kan, o ka ca kojugu.

Baara min ka kan ka kè bi

O ye, bée k'i nyèsin kalanbaliya kèleli ma ni barika ye, ni hakili ye. An ka kanw bée sèbènni don. A tò dun tora mun ye ?

A tora wulikajò ye ani cèsiri ye ka sèbèn dònnyia kèle, barisa ale de ye kalanbaliya banakisè ye.

O la, an kelen kelen bée k'an dege an ka kanw sèbènni na. Min bée kan min mèn, o k'i dege o sèbènni na. Min mana se, o k'a tònyògòn dege.

Balikukalan baarada kelen bée k'o fèerè de tigè sisan, walasa bée ka kalan, k'a bolo da yòrò dòn sèbèn na.

O la sa, an ka dugu yiriwa tònw kònò, a nyinin bée kalanden jolen kelen bée fè, san o san u ka mògò kelen kalan an ka kan dò sèbènni na ani kalanni na.

N'an y'a kè ten, laala don dò la, kalanbaliya na silatunun Mali kònò.

Yaya Jara

Jèkabaara bè ka sinsi

Ka bò Kòlòkani mara la

Abudulayi Jakite ye Kòlòkani sèkitèri sènèkè kuntigi ye. A ye taama dò kè Jijeni susèkitèri la san 1986 samiyè baara nyèsigi hukumu kònò. A ni mògò minnu jèra ka taama in kè, olu ye Jijeni susèkitèri kuntigi, a balikukalan fa, ani a tòn fòro tigiw ye.

Taama tun nyèsinnen bè jèkabaara de ma, n'o ye yèrèlabèn ye tònw kònò.

U tèmèna dugù o dugù la, Abudulayi Jakite n'a ka jama y'a jira ko jèkabaara min nyinin don cikèlaw fè, o tè ko kura ye. Ko kòrò de don, k'a d'a kan, kabini Mali y'a yèrè ta, nyémögòw y'a nyini jamadenw bée fè, u k'u yèrè labèn tònw kònò, ka baara kè, min bè jamana bò nògò la.

O siratigè la, wula kònò duguw la, foroba forow binna; dugubaw kònò, koperatiuwu dilanna. UDPM sigilen kò, nyémögòw seginna wale in kan ni dugu yiriwa tòn ko kuma ye. O b'a jira ko Mali tè se ka bò nògò la sira si fè ni jèkabaara sira tè.

A ye welekan bila Jijeni susèkitèri dugu bée ma, u k'u cèsiri dugu yiriwa tònw sigili fè.

A y'a jira fana ko jèkabaara nyinin don bearakèla suguya bée fè.

Jijeni numu ñanaw ye yèrèlabèn tòn sigi

Dògòkun kelen dòròn, Abudulayi Jakite ka welekan in kò fè, Jijeni kafo numuw ye nyögòn dalajè. U numu tan ni kelen de ye nyögòn sòrò kònè kan.

U ye nyögòn kumanyögònja jèkabaara kan. U bennna a kan ka tòn sigi, min bè i nyèsin u haminkow n'u magonyè kow nyènabòli ma, min kuntilenna ye numuya baara yiriwali ye Jijeni kafo kònò.

tiga sene baarada kunnafoni

Tònsigi in sen fè, u bennna a kan ka dòròmè 300 sara kalo o kalo. Kènè in kan, u ye dòròmè 3300 dalajè.

Jijeni numuw ye tòn min sigi,
o nyémögòw filè nin ye :

tòn kuntigi :	Cèman Jara
kuntigi dankan	Nican Jara
wari marala	Manya Jabate
wari marala dankan	Jebe Jabate
sannifeere kèla	Seba Kułubali
fonyögòn kò laseabaga	Famolo Jara

Jijeni sènèkèlaw fana ye koperatiwu dò sigi

Numuw tilalen kò, Jijeni sènèkèlaw fana ye nyögòn kumanyögònja.

U y'a jira ko Jijeni tè se ka kè dugu yiriwa tòn ye k'a da a bonya kan ani mògò caya kan. A mògò tè kan kelen fò, u tè baara suguya kelen kè, u bèn man di jèkulu kelen kònò. Nka, o man kan k'u bali k'u bolo di nyögòn ma ka kè jèkulu jèkulu ye, ka yiriwali sira minè.

O de kanma, Jijeni sènèkèla bisaba jèra ka cikè koperatiwu dò sigi sen kan. Kènè kan, u kelen kelen bée ye dòròmè 200 sara k'o kè koperatiwu in kèsu jujòn ye. O bennna dòròmè 6 000 ma.

U bennna a kan ka dòròmè 2 000 to u bolo kòrò, tòn in lataamani musakaw kanma; k'a tò dòròmè 4 000 kè ka konti dayèlè sènè yiriwali banki la.

U ye laada sigi ko kalo saba o kalo saba, u kelen kelen bée bée dòròmè 200 sara. O mana kè, dòròmè 2 000 bée bila koperatiwu kèsu la, dòròmè 4 000 bée bila u ka konti lá banki la.

Tòn in nyémögòya dira Bukayi Tarawele ma, min ye sènèkèla ladamunen ye Jijeni kafo kònò.

**Isaka Kułubali
Jijeni balikukalan fa**

koori sene baarada kunnafoni

dugu yiriwa tòn ka baaraw sètanburu kalo la :

juru sarata jate bò kèsu kònò wari jate bò

Sétanburu kalo ye dugu yiriwa tònw ka jate jò kalo ye. Tòn nyèmaaw n'u ka sèbènnikèlaw ka baara kologirin tuma don. Bawo o baara bè cikèlaw ka juru sarataw ani tòn ka wari kèsu jate bò de kan.

O la, juru ko sèbèn ni wari marala ka sèbèn bée lajèlen labènnen ka kan ka sòrò, walasa nin baara nafamaw ka se ka kè a kè cogo la.

juru jate bò

Tòn nyèmaaw bè nin wale danma dòw nyini sèbènnikèlaw fè, u k'a filè :

- ni jurumantigiw bée tògò sèbènnnen don;
- n'u bée ka magonyè minèn juru talenw sèbènna u tògò nyè fè (nògòjè hakè, nògòfin hakè, furaji hakè, ani cikèminèn tòw);
- ni magonyè minèn bée sòngò donna sèbèn na;
- ni jate minèna ka minèn tilalen suguya bée kelen kelen hakè dòn, ka sòrò ka dugu juru kasabi jate bò, n'o ye minèn bée sòngò kafolen ye;
- ni mangasa sèbèn ni minèn tilalen bée nyògòn ta. O kòrò ye ka jateminè kè : minèn sòròlen bée kelen kelen hakè bée jate fòlò; minèn minnu bòra, olu fana bée jate (minnu bòra ka juru dòn cikèlaw la, walima minnu dira dugu wèrè ma); o minèn bòlen hakè mana bò sòròlen hakè la, a tò de ka kan ka sòrò mangasa kònò.

O baara kèlen kò, ni danfara o danfara yera, sèbènnikèla b'u jija k'o nyè nyini.

O kò fè, tòn nyèmaa ni kòori sènè baarada ka lasigiden bée nyògòn ye. O nyògònye in kònòna la, u b'a filè ni dugu ka jateminè ni kòori sènè baarada ta bée nyògòn ta; ka filiw latilen, walasa ka dugu wari sarata jònjin dòn, k'a sèmèntiya.

Tònsigi bée dògòda, ka cikèla bée ladònniya a la, walasa cikèla bée kelenkelenna ka juru sarata ka fò a ye, bée ka se ka jò n'a ka juru sarata ye sannifeere kèlen kò.

Tònsigi in kè kun ye fana ka dugu ka juru mumè da jira tòndenw na, u k'a dòn ko dugu yiriwa tòn ka juru man kan ka san si.

wari kèsu kunnafoni

San o san, sannifeere masurun na, dugu yiriwa tòn bée jate bò kè a ka nafolo yèlèma cogo lahalaya la.

Sani a don ka se, kalafaw ni tòn sèbènnikèlaw bée jè ka tòndenw ka nyògònye baara nyèsigi.

Tòn nyèmaaw ka baara ye ka jama lesigi dògòda, walasa bée ka jè k'u hakili jakabò tòn ka san tònò kan.

Tònsigi don, san tònò in bée sanga san tèmènenw ta la, walasa a ka dòn ni taanyè sòròla nafolo siratigè la.

Bolo kòrò warijè donda bée bée lajè, k'a nyèfò cikèla bée ye. Kuma bée fò, bée k'i hakilina ta jira a la, ka laadilikan di, walasa ka san nata baara nyè ka taa a fè siratigè danma dòw kan, i n'a fò :

- sòrò yiriwali,
- kalan sinsini,
- hadamadenya sabatili;
- kènèya sabatili.

Mègò bée a naniya jira baara kétaw kan, k'a da wari sòròta kan (kòori dògòlabara sara). Musaka minnu bée wajibiyà tòn kan san o san, olu fòlò bée dantigè; o kò, da bée sòrò ka se wari tò kè cogo kan.

Tònsigi in nefà kosòn, tònden si man kan ke to kò, walasa bèn ka kè dugu yiriwali sabati siraw kan tòn nyèmaaw nyè na.

cike donniya

bin lamara cogo ka kè bagan balo ye

Jèkabaara nimòrò fòlòw kònò, an kumana sari-misiw ladon cogo nyuman kan walasa samiyè kura baaraw ka se ka kè ka nyè.

An y'a dòn k'a fè bin bè dèse kungo kònò tilema fè. O la, an bè fèerèw tigè, ka sarimisiw nyèsigi balo la, i n'a fò shò kala, tiga kala, ani kaba kala lasagonnen.

Bin fana bè se ka tigè, k'a lamara ka kè bagan balo ye. O kanma, bin kènè kògòbali bè tigè, k'a laja, k'a lamara, k'a sòrò a tè toli.

bin tigèli

Bin suguya minnu bè sòrò an ka kungo kònò, n'u ka nyi tigèli la ka mara, olu ye ngolo ye, ani waga. Olu ye binw ye, minnu tè feere joona (fo samiyè ji tigèlen kò); o de y'a to u ka nyi tigèka-mara la.

Walasa ka nyè kosèbè, a bè tigè bin mò tuma, a bëna feere tuma min na, samiyè ji tigè waati, sètanburu kalo ban tuma. O de b'a jali nògòya, k'a kisi tolili ma.

Bin bè tigè sògòmada fè ngom i bònnen kò, k'a ju kuru to santi-mètèrè 15 hakè la. Bin tigèlen bè da bolonyè bolonyè, fo k'a baara ban. An bè sòrò k'a dalajè, k'a laja.

bin lajali

Bin bè yèrèkè dugukolo jalani saniyalen kan, k'a kunsin fan kelen fè, walasa ka finyè donnin nògòya. Ni tile kelen dafara, bin bè yèlèma, k'a dugumala ta bila san fè : nin baara in bè kè fo ka bin ja kosèbè.

Bin nyè man kan ka fin, a man kan ka jeni tile funteni fè, a nyè man kan ka yèlèma, a nafama fènw ka kan ka sòrò a la.

Bin lamarali

Bin lamara yòrò ka kan ka kè yòrò ye, ni finyè ni yeelen bè don a la, k'a sòrò tile tè don yen. A kana kè sumaya yòrò ye.

laadilikan

- Bin man kan ka tigè san jukòrò, wali ni san finnen don.

- Kògò dòonin bè se ka funfu a

kan a dun tuma bagan fè, walasa k'a timiya.

- An k'an hakili to a la k'a fò ko sarimisi kelen min girinya ye kilo 250 ye, o bè se ka bin jalan kilo 5 dun tile kònò. O la, sarimisi fila ka dunta bè bèn kilo 10 ma : tilema kalo 4 kònò, k'a ta feburuye kalo tile 15 la, fo zuwèn kalo tile 15, sarimisi fila ka balo bè bèn kilo 1200 ma. O bè bèn fali wotoro nyè 15 nyògòn ma.

duguw kumakan

kalan dò kèra Ntòsoni ka nyèsin dugukolo nòn ma

Ntòsoni dugu

Kabini lawale la, dugu si tun tè lamini in na ni Bamana ni Sicòrlila tè. Sicò tun ye Sicòrlila dugutigi ye, ka cèkura kè Bamana dugutigi ye.

Cè kelen bè yen minn tògò ko Ntò Male. Sorofinnaka tun don. A nana sigi Bamana ni Sicòrlila furancè la. Donso farin tun don, a tun ye sènèkèla fana ye. Sigi diyalen a la, a balimaw tun bè to ka na bò a ye. Donsoya stratigè kan, Manden dossow jatigi tun don. Woro juraw fana taatò woro feere la tun bè tèmè Ntò Male ka buguda la. Mògò o mògò, bée tun b'a fò : « n bè taa Ntò ka so ». O kèra Ntòsoni tògò ye.

Ntòsoni bilaman ye duguba ye, ga 225 b'a kònò, a mògò bè

taa 2800 la. Ntòsoni bè Npesoba arondisiman na, a n'o cè ye kilomètèrè 15 ye. A ni dugu minnu bè danbò kòròn fè, o ye Ntarila ni Jela ye; tilebin fè, Banbugu ni Bamana; kògòdugu fè, Karagana; worodugu fè, Konsegela ni Zantona.

Ntòsoni kèra dugu yiriwa tòn ye san 1980, desanburu kalo tile 10 don. Ntòsoni sigilen bè fala kònòna la, o fala sababu bè bò kulu dò la, min bè Ntòsoni tilebin fè.

Dugukolo nòn kalan

Kalan dò kèra Ntòsoni kalan-den jolenw kun na Kucala karamògoso fè. O kalan kèra mògò caman nyè na, minnu harminanko ye dugukolo lakan ye, i n'a fò kofòra. O yòrò filè nin ye :

Dugukolo nòn ye mun ye ?

Dugukolo nòn ye dugukolo yòrò nafamaw talen ye ka bò a kan (finyè ami ji fè).

Sababu jumèn bè na ni dugukolo nòn ye ?

Sanji bè bin duguma ni fanga ye : kabasen kubaw bè sanji kisè kubaw di, o sanji kisè kubaw bin fanga ka bon dugukolo kan. U bè dugukolo kuruw pérèn, k'u jènsèn, dugukolo bè geren. An bè se ka sanji ka o baara ni masònèkè ka baara sanga, n'a bè bògò seri kogo kan, a muntò a fè. Tile fana bè o yòrò gerennenw ja, f'u tè ji bila bilen ka jigin.

Ni ji woyo sira cayara, ji bè walankata : Ji tè sira kelen ta, dugukolo tè se ka ji bée min. Woyow bè walankata yòrò gerennenw kan, u bè dugukolo manaw ta ka na jiginjiginw fè. A ji bè fin, a bè fara nyògòn kan ka kè ji kénèba ye.

Ni ji ma walankata : Ji bè woyo sira dò fè ka na duguma. A bè dugukolo mana caman fana ta. Ni jiginjigin ka jan, ji bè woyo ni barika ye dugukolo kan. O kanma, ji woyo sira bè bonya, ka dunya.

CMDT karamògòw, ani jèkulu min sigilen bè Sikaso ka nyèsin dugukolo nòn baara kan, ani Karangaso mònpièrè minnu bè duguw dèmè ka balan dilan.

Kalansen in nyèsinnen tun bè dugukolo nòn ma, n'o ye fèn ye, min kòlòsilen bè jamana yòrò caman na.

O kalan sen fè, segin kèra dugukolo dònmiya kan (n'o kuma bòra jèkabaara nimòrò 3 kònò, a nyè 4 la), ka dugukolo sogolon cogo misali ta so jò kan : siman, tòli, jiriw gansan tè se ka kè so jòli bannen ye, n'u má sogolon nyògòn kan. Dugukolo la kanga ka baara ni siman ta de ye kelen ye so jò la.

O kò fè, dugukolo nòn yèrè

Finyè ka dugukolo nòn : finyè bè ci ka gòngòn wuli fan bée fè. Jirintanya bè dò fara o kan. Ji woyo ka teli dugukolo lankolon kan, finyè fana b'a kòkanfèn misènw cè ka wuli, ji fana bè bin a kan, k'a sòrò fosi m'a kumbèn yaasa ka dò bò a fanga la.

Hadamadenw ka waley a dugukolo nòn na :

- Jiri tigè : A jirala ko san kelen kònò, mògò kelen bè jiri kilo 700 de jeni. A bè bén jiri sun tan nyògòn ma. Ntòsoni ye mògò 2000 nyògòn ye. O tuma Ntòsonikaw bè jiri sun 20 000 nyògòn jeni san kònò. Ntòsoni dun ka jiri turutaw tè tèmè 550 kan san kònò.

- Tasuma jeni : O bè jiri ko gèlèya, o bè nimafènw silatunun ka dugukolo barika ban.

- Bagan gèn kènèw : taari 5 nyògòn kònò fènw de bè se ka bagan kelen balo san kònò.

dugukolo nòn bè baasi minnu lose cikèla ma

an nyè bè minnu na : cèncèn bè ta ka forow ani siraw ani dalaw fa, dugukolo bè cè ka bò jiri diliw kòrò, cèncèn bè seri sumanw duguma buluw kan, ji bè duuru, jiri sunw bè ja, bawo ji bérè tè sumanw

nèemata yòròw la dugu jukòrò,
dugu jukòrò ji bè dògòya ka taa a fè,
ji bè woyo kosèbè dugukolo kan,
kòlònw bè dunya,
dalaw bè ja.

an nyè tè minnu na :
dugukolo mana bè ban,
dugukolo kònò fènw nyènamaw ka baara bè
nagasi,
farama yòrò bè bò kènè kan,
dugukolo sogolon cogo bè tinyè.

- ka dugu jalan shyèn kè, ka labure nyuman kè,
- ka samiyèla fògòw dilan : nyò kala ni maanyò kala bè cè ka kè fògò kònò, walasa misiw k'u foroki k'u kè nògò ye,
- ka kòròbarilikè cogo nyuman labato forow kònò, foro minnu bè jiginjindaw la,
- ka tobilikè dibi dilan, k'a wajibi musow kan u ka tobili kè u la,
- ka suman walima bin dòw seri samiyè don da fè, ka tila k'u yèlèma labure tuma, yaasa a ka bayèlèma ka kè nògò ye suman wèrè kòrò.

dugukolo nòh kùnbèn baaraw

mògò kelen fè :

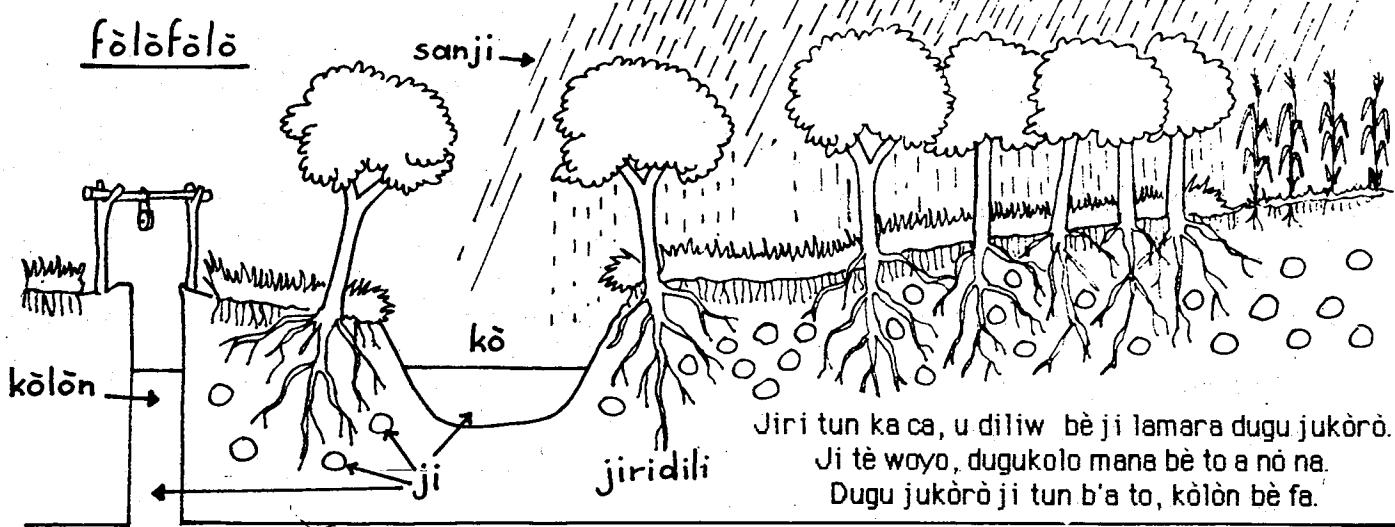
- ka nyò kala ni maanyò kala to foro kònò, fo ka se waati ma, min ni samiyè man jan nyògòn na,
- ka bin ni jiri misènw to foro kònò,
- ka jiri wèrèw turu kòròlenw kèrè fè,

jama baara la :

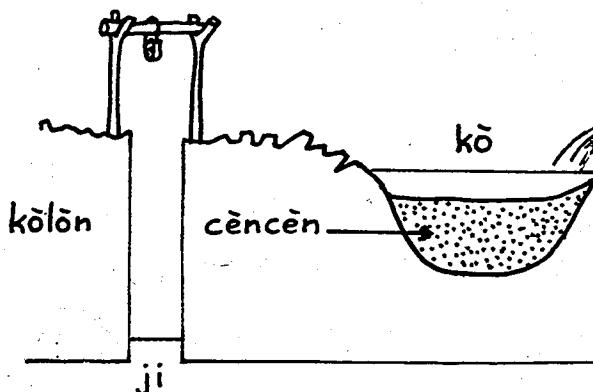
- ka jiri falen yòrò labèn, walasa ka jiri foro ko yiriwa,
- ka jatebò kè bagan mara cogo kan,
- ka jateminè kè bagan gèn yòròw la ani bagan na sira yòròw la dugu kònò,
- ka barika don bagan gènni na.

Jibirili Koyita

Ntòsoni zayèrè kuntigi

an bè don min na i ko bi

Jiriw tè yen tugun, ji tè lamara dugukolo jukòrò.
Ji bè woyo ka taa ni dugukolo nyuman bée ye kò kònò.
Ji dògoyara kòlòn kònò.

tulon tè sebe sa

Baro dumannin

Sangarew ka wòlò tanaya
o sòròla mun fè ?

Nin tun ye Sangarekè dò ye, bokè y'a minè, a bòtò misi ladon yòrò la. A farala, k'i sonsoro nton tu dò kò fè, sira kèrè fè.

Bor kumbolèn kò, a y'i to k'a buranmuso natò ye, ka bò tiga lakari yòrò la. Fulakè y'i jèngè, ka bò bo kun na, k'a kunna dibiri bò k'o biri bo da la.

Buranmuso farala k'i nyèsin fulakè ma, k'a bè taa tiga dò di a ma, a ka taa o sama denmisènninw ma. Tiga kè minèn ma sòrò minkè, buranmuso y'i nyèsin dibiri ma. Nka, fulakè wulila k'i kankan buranmuso ni dibiri cè.

A ko a ka to yen, ko tiga caman bè buguda la yen. O bée n'a ta, buranmuso ye se sòrò ka dibiri kòròta.

Dibiri kòròtalen, bo min tun bè dibiri jukòrò, o yèlémene ka kè fulawòlònin ye.

O kèlen, fulakè ko, k'ale bònsòn o bònsòn, a ko o si kana fulawòlònin dun tuguni.

*
* *

Aw bè taa numuso yaala,
nka aw nyè tè da fali kan.
O sòròla mun fè ?

Numukè dò bòra yan, ka taa hiji la Makan.

A laajilaman seginnen ka na so, a ka dako juguyara. A y'a fò a muso ye ko a ka ji kè seli daga la, k'a bèna taa seliji ta ka taa i seli.

Muso ye ji kè seli daga la, ka na o sigi. Numukè nana seli daga ta, k'a bè taa nyègèn na, ka taa seliji ta.

A tara a sòrò, mögò bè nyègèn na a nyè. Numukè m'i bila dò wèrè la, o mununa nyègèn kò fè, ka taa i sonsoro k'a ka seliji ta.

Nka, fali tun bè bin dun na nyègèn kò fè. O kènyèna ni fali

kuma kòròma

1. Kamalen dò bòra ka taa a sungurun kònò nsira sunba dò kòrò. A b'o sigi la, a tònyògònkè dò taaara sungurun in nò fè, a bè taa n'a ye a ka so. Tuma min, n'u sera nsira sunba kòrò, nsiraden dò binna. Sungurun in ko a taamanyògòn ma :

- "Nsiraden ta k'a ci cè dò in kun, n'o ye ne kamalen kòròlen ye." Taamanyògòn ye nsiraden ta k'a ci kamalen kun.

O fana dimina, ka wuli, k'a bè taa a ka kala ni binyèw ta ka na cè in bon. A taara a sòrò a muso n'a kamalen bè ka baro kè, fo ka muso ka kònòn juru tigè, ka kònòndenw bòn duguma. Muso kamalen bè k'a cè, ka binyè kalaw ta, k'u mènè tasuma la, ka kònòn kisèw nyini o yeelen na.

Tuma min, ni cè in bèna don a ka so, a y'a fa kule kan mèn so kònò : mögò de taara don a fakè kan, k'o bugò.

Ne b'aw nyininka : nin ko saba la, kamalen ka kan ki jumèn nyènabò fòlò ?

Shòngolo Yosama Kònè
Morena (Kucala)

2. Fèn dò bè dinyè kònò, a woloba ye fila ye. Ba fòlò, o b'a wolo ka taa, denw t'a dòn. Ba filanan fana b'u wolo, denw tè o fana dòn. Bew fana t'u denw dòn. O ye mun ye ?

Cèkura Jara

Kòjan (Nòsònbugu, Kolokani)

3. Fèn jumèn bè Ala ka danfènw na, min don finti ka ca ni danfèn bè ta ye ?

Jaaibi : 1. Kamalen b'a fakè bugòbaga kèlè fòlò, k'o dusu sumu.

O tuma na, a bè dugaw zòrò ka zòrò ka taa a sungurun ni kamalen dò in nò fè.

O bè kò fè, a bè na a muso kamalen nyini dugu kònò, k'o kèlè.

2. O ye basa ye. Basa bè kill da wo kònò, ka da tugu, ka taa. Dugukolo fana bè killw tòrò. Denw b'u yèrè ye dinyè kònò, u tè ba ye u kèrè fè, u bè bonya ka sòrò u tè u ba dòn. Bew yèrè tè u denw dòn.

3. Nònel.

kun kòròtali ye. Kabini o nyè
dara numukè kan, fali y'i kun
kòròta k'a fò ko :

Han, an, an, an, an !

Laaji !

Nin bée kaya,
nin bée kaya,
nin bée kaya.

O kèlen na, numukè ko k'ale
bònsòn o bònsòn, a ko o si kana
fali mera tuguni.

Siyaka Jakite
Boyì (Kòlònjiéba)

